УДК 378:018.8:664-051

ORCID 0000-0001-6613-1044

Наталія ДУБОВА

Nataliia Dubova

канд.пед.наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій за профілями Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Ph.D., Associate Professor of the Department of Vocational Education and Technologies on the Profiles; Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

n.v.dubova@udpu.edu.ua

ORCID 0000-0001-6833-6748

Ірина ФІЛІМОНОВА

Iryna FILIMONOVA

доктор філософії, доцент кафедри професійної освіти та технологій за профілями Уманського державного педагогічного університету імені

Ph.D., Associate Professor of the Department of Vocational Education and Technologies on the Profiles; Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

irunafilimonova@gmail.com

Методичні аспекти проведення практичних занять із забезпечення якості продукції та послуг під час підготовки майбутніх фахівців професійної освіти в умовах дистанційного навчання

Methodical aspects of conducting practical classes to ensure the quality of products and services during the future vocational education specialists' training in distance learning conditions

Анотація. Проблема впровадження технологій дистанційного навчання в освітній процес закладів вищої освіти є однією з найважливіших на сучасному етапі, оскільки вони найбільшою мірою дозволяють розширити можливості традиційного навчання, орієнтують викладача та студентів на досягнення нового освітнього результату.

Мета публікації – дослідити особливості організації практичних занять з фахових дисциплін в умовах дистанційного навчання, охарактеризувати методичні аспекти проведення лекційних та лабораторно-практичних занять з фахових дисциплін в умовах дистанційного навчання за допомогою проблемного, частково-пошукового, дослідницького та статистичних методів.

Незважаючи на значні переваги дистанційного навчання та вагомі результати роботи закладів вищої освіти у реалізації дистанційної форми навчання, залишається невирішеною проблема ефективності занять теоретичного та практичного навчання, розробки і впровадження методичних рекомендацій щодо використання інноваційних технологій під час дистанційного навчання тощо. Одна з основних проблем дистанційного навчання стосується опанування студентами теоретичного матеріалу, починаючи від його сприйняття під час лекцій до його опрацювання під час самостійної роботи.

Ключові слова: освітній процес, дистанційне навчання, здобувачі вищої освіти, лекції, практичні роботи.

Abstract. The problem of introducing distance learning technologies into the educational process of higher education institutions is one of the most important at the current stage, as they allow to expand the possibilities of traditional learning to the greatest extent, orient the teacher and students to achieve a new educational result. Modern distance education is an extensive system of knowledge transfer at a distance using various means, technologies,

and communication systems, which can quite successfully solve the main educational tasks.

The purpose of the publication is to investigate the peculiarities of the practical classes organization' in professional disciplines in the conditions of distance learning, to characterize the methodological aspects of ensuring the quality of products and services during the training of future specialists in professional education in the conditions of distance learning.

In order to optimize the educational process in the conditions of distance learning, we used problem-based, partially research-based, research-based learning methods and various statistical methods.

However, despite the significant advantages of distance learning and the significant results of the work of higher education institutions in the implementation of distance learning, the problem of the effectiveness of theoretical and practical training, the development and implementation of methodological recommendations for the use of innovative technologies during distance learning, etc., remains unresolved. Modern students have educational needs that cannot be met through the traditional educational process. By understanding these features, the teacher can simplify the process of acquiring new competencies, motivate students, activate their educational and cognitive activities and, as a result, improve the effectiveness and efficiency of education. One of the main problems of distance education concerns students' mastery of theoretical material, starting from its perception during lectures to its processing during independent work.

Keywords: educational process, distance learning, students of higher education, lectures, practical work.

Постановка проблеми. Актуальність обраної теми дослідження обумовлена необхідністю надання освітніх послуг в сучасних надскладних умовах здобуття вищої освіти: в умовах карантинних обмежень, воєнного стану, отримання освітніх послуг здобувачами, що мають фізичні

обмеження чи потребують специфічних умов навчання. Вирішити ці проблеми покликане дистанційне навчання, яке здійснюється завдяки інформаційно-освітнім технологіям та сучасним системам комунікації.

Нажаль, не дивлячись на достатній перелік платформ для проведення занять в дистанційному режимі (Moodle, Google Meet, Zoom) для викладачів залишається актуальною проблема ефективності проведення лекційних та лабораторно-практичних занять з фахових дисциплін, адже новітні технології не є досконалими, а рівень готовності здобувачів вищої освіти самостійно опановувати навчальну інформацію є досить низьким.

Аналіз досліджень. Вивченню дистанційної форми освіти у вищих закладах освіти присвячено низку праць вітчизняних дослідників: Н. Єлагіної, І. Заліпської, А. Волосовець, Б. Слонецького, М. Сніжка, В. Тарасенка, Н. Теренда, Н. Федчишин та ін. Зарубіжні вчені М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк, Д. Кіган та ін. досліджували особливості дистанційного навчання в закладах професійної та вищої освіти Німеччини, Англії, США.

Мета – дослідити особливості організації практичних занять з фахових дисциплін в умовах дистанційного навчання, охарактеризувати методичні аспекти із забезпечення якості продукції та послуг під час підготовки майбутніх фахівців професійної освіти в умовах дистанційного навчання.

З метою оптимізації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання ми використовували проблемний, частково-пошуковий, дослідницький методи навчання та різновиди статистичних методів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні дистанційне навчання є однією з провідних світових тенденцій в освіті – ця технологія реалізує принцип безперервної освіти і здатна задовольнити постійно зростаючий попит на знання в інформаційному суспільстві. У наказі МОН України від 25.04.13 р. №466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» зазначено, що «метою дистанційного навчання є

надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти» [3]. Задля уникнення невідповідності у наданні освітніх послуг передбачено, що термін навчання за дистанційною формою має бути не меншим, ніж за денною формою за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, напрямами підготовки та спеціальностями.

Для прикладу розглянемо лабораторну роботу з теми «Дослідження показників якості продукції», яка передбачає вивчення теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань і задач. Здобувачам вищої освіти необхідно ознайомитись з теоретичними відомостями згідно теми роботи, підготувати дослідні зразки продукції (харчові продукти вітчизняного виробництва від трьох різних виробників), провести органолептичну оцінку визначених зразків, результати якої необхідно оформити у вигляді протоколу дослідження.

Зазначимо, що теоретичний матеріал лабораторної роботи не дублюється з лекційного курсу, а отже потребує певних роз’яснень від викладача. Для кращого засвоєння студентами основних положень та етапів оцінки якості продукції теоретичний матеріал доцільно скомпонувати у структурно-логічну схему (рис. 1). Таку картинку викладач транслюватиме на основному екрані. Для уникнення неточностей під час характеристики структурних компонентів схеми варто використовувати курсор або електронну указку.

Рисунок 1. Етапи оцінювання якості продукції [2]

На рисунку зображена послідовність оцінювання якості продукції, що передбачає чотири етапи. Під час першого етапу – вибору номенклатури показників якості продукції – встановлюється перелік найменувань характеристик продукції, які входять до складу її якості та забезпечують можливість оцінки рівня якості продукції. Другий етап передбачає оцінювання якості продукції та послуг за визначеними методами: вимірювальний, реєстраційний, розрахунковий. Вибір базового зразка, що є одним з важливих етапів визначення якості продукції та послуг, студенти будуть здійснювати на третьому етапі. На четвертому етапі необхідно порівняти результати вимірювання з базовими (двома або більше) показниками якості. Порівняння виявляє відповідність або невідповідність отриманих результатів показникам якості, вимогам нормативної документації .

Висновки. Досвід свідчить про те, що при однотипній методиці проведення лекційних та лабораторно-практичних занять інтерес до їх виконання знижується. Особливого загострення ця проблема набуває під час дистанційного навчання. Тому завдання викладача – урізноманітнювати методи і прийоми їх проведення, використовуючи сучасні технології . Таким чином, впровадження інноваційних технологій навчання в процесі навчання фаховим дисциплінам майбутніх бакалаврів у галузі харчових технологій сприяє формуванню у них усвідомленої потреби в самостійному прагненні до професіоналізму, розвитку механізму самоорганізації розумової діяльності, створенню умов для самостійного набуття знань, навичок та умінь, їх застосування на практиці, що є важливим в умовах сучасних тенденцій розвитку європейської освіти.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначення рівнів мотивації навчання майбутніх фахівців професійної освіти в умовах дистанційного навчання.

Список використаних джерел

1. Бучинська Д.Л. Використання відео в навчальному процесі – потреба сьогодення: *матеріали міжнародної наукової конференції «Open educational e-environment of modern University»*. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/18703/2/D_Buchynska_OPENEDU_1_NDLIO.pdf (дата звернення: 20.01.2023)

2. Експертиза харчових продуктів. Методичні вказівки до практичних та семінарських занять для здобувачів вищої освіти спеціальності 181 «Харчові технології» / укл.: В.М. Челябієва, Н.М. Денисова. Чернігів, НУ «Чернігівська політехніка», 2021. С.5–19.

3. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: наказ МОН України від 25.04.13 р. №466. *Освіта України.* URL: https://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/ (дата звернення 20.01.2023 р.).

4. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лют.1998 р. № 74/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27–28. С. 181.

5. Тарасенко В.П., Михайлюк А.Ю. Функціональність спеціалізованих інформаційно-аналітичних систем для підтримки інформаційно-навчальної діяльності. *Проблеми інформатизації та управління.* 2009. Вип. 3(27). С. 123–125.

6. Філімонова І. Мотиваційно-ціннісне середовище як педагогічна умова формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів харчових технологій. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 21. 2018. С. 177–181.